

Innst. S. nr. 178

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:24 (2008–2009)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Ingrid Skårmo, Ivar Kristiansen og Peter Skovholt Gitmark om rikets energitilstand

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen fremme sak om en "rikets energitilstand", som omhandler forventet kraftforbruk og -produksjon i Norge, tilgangen på ulike energiteknologier og en helhetlig satsing på utvikling av nye energikilder."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ann-Kristin Engstad, Asmund Kristoffersen, Marianne Marthinsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen og Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark og Ivar Kristiansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Erling Sande og fra Venstre, lederen Gunnar Kvassheim, viser til at Norge fra naturens side er velsignet med store energiressurser. Norsk industri og næringsliv har utnyttet disse ressursene og bygget

opp en betydelig kompetanseklynge. Norge har derfor gode forutsetninger for å være ledende både som energileverandør og innenfor teknologi- og konseptutvikling. Potensialet i energibransjen er dog langt større enn det som i dag er realisert.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til svarbrev fra Olje- og energidepartementet datert 10. februar 2009, som er vedlagt, hvor en peker på at Regjeringens hovedtrekk i energipolitisk handlingsplan presenteres i Soria Moria-erklæringen fra 2005. Handlingsplanen består av en rekke tiltak for å legge til rette for sikker og effektiv energiforsyning.

Flertallet viser til en rekke omfattende saker som vil bli lagt frem innen sommeren 2009. Satsing på energieffektivisering, varme og elektrisitet fra fornybare energikilder, energifondet og avtalen med Enova målrettet mot energiomlegging, CO₂-håndtering, egen proposisjon om fornybar energiproduksjon til havs er alle gode tiltak som vil øke energiproduksjonen. Sammen med det som allerede er gjennomført, er Regjeringen godt i rute med å oppfylle intensjonene i Soria Moria-erklæringen.

Flertallet er opptatt av å ha et sentralnett med tilstrekkelig kapasitet i hele landet, og vil peke på at det foregår omfattende utbedringer av overføringsnettet, ved for eksempel Nord-Ned-kabelen som ble satt i drift i mai 2008. Statnetts "Nettutviklingsplan for sentralnettet 2008–2025" beskriver Statnetts hovedstrategi for å dekke fremtidig overføringsbehov nasjonalt og regionalt. Her har kraftsituasjonen i Midt-Norge et spesielt fokus.

Flertallet vil spesielt trekke frem de grep som er gjort når det gjelder å effektivisere og styrke konsesjonsbehandlingen av nye prosjekter i NVE. I løpet

av 2009 vil NVEs konsesjonsbehandlingstid være doblet i forhold til 2005. Det er også innført en sterkere prioritering mellom saker for å sikre at konsesjonsbehandlingsskapasiteten benyttes mest mulig effektivt. En kan her vise til at prosjekter som raskt kan styrke forsyningssikkerheten, spesielt i utsatte regioner, skal prioriteres høyt.

Flertallet mener det er helt nødvendig å se de ulike sakene og tiltakene i energipolitikken i sammenheng, for å kunne nå de mål som vi har satt oss innen miljøvennlig energiomlegging, verdiskaping og forsyningssikkerhet. Det vil være viktig å følge opp de ulike enkelttiltakene i tiden fremover, for på den måten å kunne nå et felles mål om økt energiproduksjon og energisikkerhet.

Flertallet vil derfor ikke tilrå å bruke ressurser på utformingen av "rikets energitilstand". Dette vil kunne medføre dobbeltarbeid og forsinkelser av viktige planlagte tiltak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener manglende politisk tilrettelegging gjør at Norge i for liten grad klarer å utnytte energiressursene på en god måte, og at nasjonen derfor går glipp av betydelig verdiskaping.

Situasjonen bekreftes av nær sagt samtlige bransjeorganisasjoner innen energiforsyning, som gjentatte ganger i media etterlyser forutsigbare og avklarte rammebetingelser. Det påpekes at det i satsingen på fornybar energi ikke er noen sammenheng mellom politisk ambisjonsnivå, rammebetingelser og støttesystem for bransjen, eller saksbehandlingsskapasitet hos myndighetene. Mange bransjeforeninger, slik som småkraftforeningen og Norwea, peker på at prosjekter skrinlegges som følge av manglende politiske avklaringer. Disse medlemmer viser til at vindkraftbransjen har måttet forholde seg til tre ulike støtteordninger på tre år. Representanter fra Enova har uttalt til Dagens Næringsliv at vindkraftmålsettingen skal oppnås "koste hva det koster". Samtidig viser disse medlemmer til at energiministeren i Stortinget har uttalt at han ikke mener vindkraft er kostnadseffektivt med hensyn til energieffektivisering. Disse medlemmer mener dette illustrerer litt av kaoset som eksisterer i norsk energipolitikk. Disse medlemmer har samtidig merket seg at Regjeringen ikke justerer sine uttalte målsettinger som følge av rot og motstridende uttalelser, men bare endrer kriteriene for måloppnåelse, slik at man fortsatt kan skryte av offensive planer. Disse medlemmer viser til at beregninger fra NORWEA viser at dagens politikk i beste fall kan innfri vindkraftmålet om å realisere 3 TWH i midten av neste tiår, mens Regjeringen fastholder at målsettingen skal oppnås innen 2010. Disse medlemmer mener at

slik juksing med tall fra Regjeringens side ødelegger myndighetenes troverdighet i energipolitikken.

Disse medlemmer viser til at energibransjen sliter med manglende infrastruktur for å kunne realisere prosjekter. Flere prosjekter får ikke positive avklaringer fordi man mangler infrastruktur som kan frakte strømmen til kunden, mens infrastrukturansvarlig i området ikke gjør grep for å styrke infrastrukturen før investeringsbeslutning for kraftprosjektene er tatt. Dermed venter alle på hverandre.

Disse medlemmer har også merket seg mange politiske "visjoner" i retning av Norge som storeksportør av kraft til EU. Dette krever en rekke avklaringer om utbygging av infrastruktur, samhandling med våre naboland etc. Disse medlemmer vil blant annet påpeke at det gjenstår svært mye for at visjoner om krafteksport fra offshore havvindmøller kan bli en realitet, at effektkjøring av norske vannkraftverk kan gi en betydelig økt verdiskaping fra norsk vann, og at økt bruk av bioenergi kan "frigjøre" vannkraft til eksport til EU. Disse medlemmer mener slike problemstillinger må adresseres i et overordnet energipolitisk dokument. Disse medlemmer mener stortingsproposisjoner innen enkeltområder ikke ivaretar denne helheten, og spesielt ikke når Regjeringen først fremlegger sine stortingsproposisjoner helt i slutten av sin 4-årsperiode. Dette illustrerer dessverre utfordringen i norsk energipolitikk, hvor sektoren behandles stykkevis og delt, med mange selvmotsigelser og mye kortsiktighet som fremste resultat.

Disse medlemmer stiller seg uforstående til at Regjeringen ikke ønsker å utarbeide noen form for overordnet dokument for energipolitikken. Fra Miljøverndepartementet lages det hvert annet år en stortingsmelding om rikets miljøtilstand. Disse medlemmer mener en lignende stortingsmelding fra Olje- og energidepartementet om "rikets energitilstand" ville vært et nyttig verktøy i energipolitikken. Både for landets politiske ledelse, byråkratiet, energibransjen og norsk industri ville en slik melding kunne gi viktige avklaringer om veivalg og retninger, både på kort og lang sikt. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen mener en slik melding er unødvendig og byråkratisk. Disse medlemmer mener dette argumentet kun reflekterer manglende vilje og evne fra Regjeringen til å utarbeide og kommunisere en helhetlig og fastlagt energipolitikk. Disse medlemmer er ikke kjent med at Miljøverndepartementets melding om rikets miljøtilstand anses å svekke eller forsinke Regjeringens miljøarbeid, og ser ingen grunn til at en melding fra OED om rikets energitilstand skulle forsinke noe som helst.

Listen over eksempler på ubrukte muligheter, vedvarende svakheter og stridsspørsmål i energipolitikken kunne vært svært mye lenger. Disse med-

lemmer mener ovennevnte eksempler er tilstrekkelig til å illustrere at det burde vært fremmet en stortingsmelding eller handlingsplan som tar for seg et helhetlig perspektiv, slik at den politiske debatten får noen felles rammer rundt fakta, vurderinger og lignende. Disse medlemmer konstaterer dessverre nok en gang at intern krangel i Regjeringen rundt slike viktige spørsmål hindrer Norge fra å ta viktige skritt videre i energisektoren.

Disse medlemmer tar opp forslaget fremsatt i Dokument nr. 8:24 (2008–2009).

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen fremme sak om en "rikets energitilstand", som omhandler forventet

kraftforbruk og -produksjon i Norge, tilgangen på ulike energiteknologier og en helhetlig satsing på utvikling av nye energikilder.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:24 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Ingrid Skårmo, Ivar Kristiansen og Peter Skovholt Gitmark om rikets energitilstand – bifalles ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 17. mars 2009

Gunnar Kvassheim

leder

Erling Sande

ordfører

Vedlegg

Komiteen har mottatt følgende brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden, datert 10. februar 2009

Vedrørende representantforslag 8:24 (2008-2009) om en stortingsmelding om rikets energitilstand

Det vises til brev av 6. januar d.å. fra Stortingets energi- og miljøkomité vedrørende representantforslag nr. 8:24 (2008-2009) fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Ingrid Skårmo, Ivar Kristiansen og Peter Skovholt Gitmark om en stortingsmelding om rikets energitilstand.

Svar

Regjeringen presenterte hovedtrekkene i sin energipolitiske handlingsplan i Soria Moria-erklæringen. Denne planen ligger til grunn for Regjeringens arbeid i denne stortingsperioden. Som det går frem av erklæringen består handlingsplanen av en rekke ulike tiltak som har som overordnet mål å legge til rette for sikker og effektiv energiforsyning med akseptable priser til husholdninger og industri. For Regjeringen har arbeidet med å redusere sårbarheten i den norske kraftforsyningen høy prioritet.

Den helhetlige energipolitikken som er trukket opp i Soria Moria-erklæringen ligger fast. Politikken er fulgt opp med omfattende tiltak over et bredt felt. Regjeringen arbeider videre med en rekke omfattende saker som vil bli lagt frem innen sommeren. Sammen med tidligere gjennomførte tiltak i denne stortingsperioden viser dette at Regjeringen er godt i rute med å oppfylle intensjonene i Soria Moria-erklæringen.

En langsiktig satsing på å fremme *miljøvennlige energiløsninger* er en viktig del av Regjeringens energipolitikk. Dette innebærer for det første en bedre utnyttelse av potensialet som ligger i eksisterende vannkraft. Videre vil Regjeringen stimulere til økt utbygging av små- mini- og mikrokraftverk, uten å komme i konflikt med naturverninteresser. Det har i løpet av årene 2006-2008 skjedd en betydelig økning i produksjonskapasiteten i norsk elektrisitetsproduksjon. Produksjonskapasiteten i vannkraftverkene har etter foreløpige tall økt med 2,1 TWh per år. Det er i løpet av de tre siste årene satt i drift vindkraftverk med en forventet produksjon på 0,6 TWh per år. I tillegg er gasskraftverket på Kårstø satt i drift, og vil ha en produksjonskapasitet på opp mot 3,5 TWh per år.

Produksjonskapasiteten for vann- og vindkraftverk vil øke ytterligere i tiden framover. Ved årsskiftet 2008-2009 viser foreløpige tall at vannkraftprosjekter med en produksjonskapasitet på om lag 1,2 TWh per år var under utbygging. Prosjekter med en

kapasitet tilsvarende ca 2 TWh per år har tillatelse til å bygge ut. I desember 2008 ga Enova støtte til vindparkene Høg-Jæren og Medhuken II. Samlet produksjon fra disse parkene vil være om lag 0,3 TWh per år. Videre skal etter planen gasskraftverket på Mongstad være i drift fra 2010. Gasskraftverket vil ha en produksjonskapasitet på opp mot 2,3 TWh elektrisitet og 2,8 TWh varme per år.

Videre ligger mange prosjekter til konsesjonsbehandling i NVE. Regjeringen har lagt til rette for en effektivisering og styrking av konsesjonsbehandlingen av nye prosjekter gjennom økte bevilgninger til NVE. I løpet av 2009 vil NVEs konsesjonsbehandlingsskapasitet være doblet sammenliknet med 2005. Det er også innført en sterkere prioritering mellom saker for å sikre at NVEs konsesjonsbehandlingsskapasitet benyttes så effektivt som mulig. Prosjekter som raskt kan bidra til å styrke forsyningssikkerheten, særlig i utsatte regioner, prioriteres høyt. Det er videre utarbeidet kriterier for å prioritere de minst konfliktfylte og mest realistiske vindkraftprosjektene innenfor de enkelte nettregionene.

Satsingen på energieffektivisering, varme og elektrisitet fra fornybare energikilder er sentrale elementer i Regjeringens politikk for utviklingen av en miljøvennlig energiforsyning. Utviklingen vil bli påvirket av alle rammer i energisektoren, som priser og avgifter, overføringstariffer og tilgang av konsesjonsbehandlede anlegg. Regjeringen har flere virkemidler som er rettet mer direkte inn mot å begrense energiforbruket, som standarder for bygg og energiforbrukende utstyr, krav til energibruk i industri og forskning og utvikling. Det skal opprettes et lavenergiutvalg som skal arbeide fram til sommeren 2009.

Energifondet og avtalen med Enova om forvaltningen av midlene er målrettet mot energiomlegging. Det ble gitt tilsagn om støtte til 190 prosjekter i 2007. Det omfattet blant annet 75 prosjekter innen fornybar oppvarming, 37 prosjekter innen bygg og anlegg, 22 innen industri og ett vindkraftprosjekt. Det ble disponert 1,106 mrd kroner fra Energifondet i 2007, og det forventes et samlet energieresultat på om lag 2,4 TWh. I 2007 ble det også opprettet et Grunnfond med et innskudd på 10 mrd kr der avkastningen skal skytes inn i Energifondet og bidra til en langsiktig satsing på energiomlegging.

Det første året med avkastning på Grunnfondet var 2008, og da bevilget Regjeringen 200 mill kr til satsingen i tillegg til avkastningen. Enova vil legge fram sin resultatrapport for 2008 i vinter.

I statsbudsjettet for 2009 ble Grunnfondet også økt med 10 milliarder kroner. Regjeringen foreslår å styrke satsingen på miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon med ytterligere 1,2 mrd kroner i 2009, gjennom tiltakspakken for å stimulere den økonomiske aktiviteten, jf St. prp nr 37 (2008-2009) som ble lagt fram 26. januar. Forslaget innebærer at aktiviteten på alle områder innen energiomleggingen kan økes. Samlet kommer overføringene til Energifondet i 2009 opp i ca 2,6 milliarder kroner i 2009. Til sammenligning kom inntektene til Energifondet utelukkende fra et påslag på overføringstariffen i 2005, og utgjorde til sammen ca 730 mill. kroner.

Denne Regjeringen har også etablert ambisiøse målsettinger innenfor *CO₂-håndtering*. I statsbudsjettet for 2009 er dette fulgt opp med en bevilgning som samlet sett beløper seg til om lag 2,9 milliarder kroner til arbeidet med prosjektene på Mongstad og Kårstø, forskning og teknologiutvikling og internasjonalt arbeid med CO₂-håndtering.

Det arbeides nå med en egen proposisjon om fornybar energiproduksjon til havs som vil legges fram for Stortinget før sommeren. I proposisjonen vil det legges fram forslag til rammeverk for å gi konsesjoner og på annen måte regulere forhold knyttet til planlegging, utbygging, drift og nedlegging av anlegg for produksjon av fornybar energi og anlegg for omforming og overføring av elektrisk energi til havs. Samtidig vil det også legges frem en nasjonal strategi for marin fornybar energi.

Det skjer også omfattende utbedringer av overføringsnett. Blant annet ble Nord-Ned-kabelen satt i drift i mai 2008. Regjeringen er opptatt av å ha et sentralnett med tilstrekkelig kapasitet i hele landet. Det er et mål at overføringsnett utvikles og utbygges på en samfunnsmessig rasjonell måte i hele landet. Når det gjelder arbeidet med å styrke kraftnettet nasjonalt og regionalt vil jeg også vise til Statnetts "Nettutviklingsplan for sentralnettet 2008-2025". Nettplanen beskriver Statnetts hovedstrategi for å dekke fremti-

dig overføringsbehov nasjonalt og i ulike regioner. Blant annet har Statnett gjennomført omfattende investeringer for å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge, og fortsetter dette arbeidet framover.

Jeg vil også vise til det arbeidet som er gjort i forbindelse med evalueringen av energiloven. Olje- og energidepartementet sendte før jul forslag til endringer i energiloven på høring. Forslagene går i hovedsak ut på at det innføres en tilknytningsplikt for produksjon på alle nettnivå og en tilknytningsplikt for forbruk på regional- og sentralnettsnivå. Videre foreslås det innført krav om eierskap til nettselskapenes eiendommer og konsesjonsplikt for lavspent fordelingsnett. Departementet bearbeider nå høringsinnspillene. Olje- og energidepartementet tar sikte på å legge fram endringer i energiloven før påske.

I tillegg til disse sakene har Olje- og energidepartementet en proposisjon vedrørende utleieordning for vannkraft og offentlig eierskap ute på høring. Det tas sikte på å legge fram denne proposisjonen før påske. Proposisjonen gir forslag til bestemmelser i industri-konsesjonsloven om adgang til å leie ut vannkraftproduksjon innenfor rammen av konsolideringsmodellen.

Regjeringen legger videre fram en proposisjon om ytterligere vassdragsvern sammen med NHDs forslag til tiltakspakke for Vefsnaregionen før påske.

Det er viktig og nødvendig å se de ulike sakene som fremmes i energipolitikken i sammenheng, ikke minst for å sikre at vi beveger oss mot de mål vi har satt oss når det gjelder miljøvennlig energiomlegging, verdiskaping og forsyningssikkerhet. Samtidig skal vi på mest mulig effektiv måte få gjennomført de tiltak som kreves av oss for å nå målene. Et eventuelt arbeide med utforming av "rikets energitilstand" vil kunne medføre dobbeltarbeid, samtidig som enkelte viktige justeringer tar lengre tid enn nødvendig. Min hovedprioritering framover vil fortsatt være å løse de store enkeltsakene som departementet står overfor. Aktuelle saker vil bli fremmet for Stortinget på egnet måte.

